

قصه های زیبای جنوبی

www.ketab.ir

سرشناسه	: لیراوی، الله کرم، ۱۳۳۴-
عنوان و نام پدیدآور	: قصه های زیبای جنوب، تالیف الله کرم لیراوی.
مشخصات نشر	: قم: آیین محمود، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۰ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۷۶۸-۵-۱ ریال ۱۰۰۰۰
موضوع	: نقلی
موضوع	: ادبیات عامه ایرانی -- تاریخ و نقد
موضوع	: داستان های عاشقانه فارسی -- تاریخ و نقد
موضوع	: داستان های عاشقانه فارسی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ل۹ ق/۶ PIR۳۹۹۳
رده بندی دیویی	: ۳۹۸,۲۰۹۵۵

قصه های زیبای جنوب

- مؤلف: الله کرم لیراوی
- ناشر: انتشارات آیین محمود
- چاپ و صحافی: الهادی
- سال و نوبت چاپ: تابستان ۱۳۹۱ - چاپ اول
- شمارگان: ۲۰۰۰
- قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۷۶۸-۵-۱ شماره کتابشناسی ملی: ۲۱۳۵۳۰۸
- نشانی الکترونیکی: ghahan55@gmail.com

کلیه حقوق مادی برای نویسنده محفوظ است.

قم: بلوار شهید صدوقی، کوچه ۵۶، پلاک ۱۱، انتشارات آیین محمود:

۰۷۷۱-۵۵۵۱۱۵۱ ** ۰۹۱۷۳۷۷۹۳۲۸

۰۹۱۹۲۵۱۲۸۳۷ ** ۲۹۲۸۰۵۱

فهرست

۱۲.....	۱) آهنگر و زن زیبا.....
۱۹.....	۲) دو خواهر.....
۲۸.....	۳) پیشگوی.....
۳۲.....	۴) شغال زیرک.....
۳۷.....	۵) خدیجه و سنگ صبور.....
۴۲.....	۶) آجیل مشکل گشا.....
۴۵.....	۷) ملک محمد.....
۶۵.....	۸) حسن و مرغ نهارش.....
۶۹.....	۹) دختران پیرمرد.....
۷۵.....	۱۰) قصه ی ماه و ستاره و ماه ماهی.....
۸۴.....	۱۱) سرنوشت.....
۹۲.....	۱۲) قصه نمکی.....
۹۵.....	۱۳) کلاغ دانا.....
۹۷.....	۱۴) داستان نمدی.....
۱۱۰.....	۱۵) ماما و گربه و گوساله.....
۱۱۷.....	۱۶) اسکندر و آب حیات.....
۱۲۰.....	۱۷) پیرمرد عالم.....
۱۲۴.....	۱۸) شانس.....
۱۲۸.....	۱۹) بز بزن چوپان خوش می زنی چوپان.....
۱۳۳.....	۲۰) ازدواج پردردسر.....
۱۳۷.....	۲۱) عاقبت اسراف کردن.....
۱۴۱.....	۲۲) ختم سنگ خان.....
۱۴۳.....	۲۳) گوهر.....
۱۴۶.....	۲۴) داستان خارکش.....
۱۵۳.....	۲۵) کاکا و کاکاسو.....
۱۵۸.....	۲۶) عاقبت فالگیری.....
۱۶۴.....	۲۷) بلبل سرگشته.....

۱۶۷	۲۸) پند پدر
۱۷۱	۲۹) هفت دختر
۱۷۹	۳۰) عاقبت عیب گویی
۱۸۵	۳۱) پسر پادشاه و دختر آهنگر
۱۹۲	۳۲) هفت دختر و هفت پسر
۱۹۹	۳۳) عبرت ناپذیر
۲۰۳	۳۴) علی گاویون
۲۰۷	۳۵) گاویان
۲۲۲	۳۶) شیرزاد و شهرزاد
۲۲۹	۳۷) سه خواهر
۲۳۴	۳۸) باراه و بی راه
۲۳۸	۳۹) چین و چین بی بی اردو
۲۴۳	۴۰) نه غری و روباه دم بریده
۲۴۸	۴۱) سه گدای کور
۲۵۱	۴۲) زنجیر عدل انوشیروان
۲۵۳	۴۳) درویش
۲۵۵	۴۴) درخت حیات بخش
۲۵۹	۴۵) آفتابه
۲۶۳	۴۶) داستان مادر سیاه
۲۷۲	۴۷) کنیز حسود
۲۷۵	۴۸) پادشاه حیوانات
۲۸۰	۴۹) دوست داشتن تنفرآمیز
۲۸۳	۵۰) پادشاه و کوزه گر
۲۸۴	۵۱) گفتار
۲۸۶	۵۲) تنبلیک
۲۹۴	۵۳) خارکش (خارکن)
۳۰۱	قصه گویان روستا

مقدمه

قصه و داستان چون شرح حال گذشتگان است، کهنه نمی شود؛ خواه در خارج از ذهن اتفاق بیفتد یا افتاده باشد که ((داستان)) نام دارد و خواه در خارج از ذهن امکان وقوع آن نباشد که ((افسانه)) است؛ زیرا رگه های افسانه نیز اتفاقاتی است که در خارج امکان وقوع دارند و یا دست کم آمال و افکار سازنده آن و شنوندگان با آن مأنوس و یا علاقه مندند.

چون داستان، حکایت و افسانه با زندگی انسان ها گره خورده است و از فراز و نشیب، تلخی و شیرینی های زندگی می گوید، نزد شنونده جذاب و زمان مکان آن را کهنه نمی سازد و دور نمی اندازد.

داستان و قصه عمری به طولانی وجود انسان‌ها دارد، زمانی که انسان‌ها زندگی اجتماعی و گروهی را آغاز کردند و ایما و اشاره به سخن و کلام تغییر شکل داد، قصه و قصه‌گویی آغاز شد و بعداً هم برای تفریح و سرگرمی و هم آموزش و انتقال پیام‌های آموزنده از قصه و داستان استفاده شد و امروزه نیز که دوران وسایل ارتباط جمعی مدرن و پیچیده از قبیل رادیو، تلویزیون، انواع سی‌دی‌ها و ماهواره و رایانه‌ها و فیلم‌های گوناگون و جور واجور است باز قصه و حکایت و داستان کم‌رنگ نشده است و جایگاه ویژه‌ای دارد و حتی در دنیای جدید که نیاز به مطالعه و کتاب در پیشبرد علوم و هنر و انتقال آن‌ها احساس می‌شود برای راغب کردن کودکان و نوجوانان به مطالعه از قصه و داستان استفاده می‌شود. یکی از اهداف اساسی ادبیات ویژه کودکان و نوجوانان علاقه‌مند کردن کودکان به مطالعه و ایجاد عادت مطالعه در آن‌هاست.

خانواده و اجتماع در ایجاد این عادت نقش مهمی دارند. این نقش اساسی از پدر و مادر و سایرین در خانه شروع می‌شود. اولین، مادر بزرگ و پدر بزرگ برای بچه‌های خرد سال لالایی و قصه می‌گویند و بدین طریق کودکان را به مطالعه علاقه‌مند می‌کنند و سپس معلمین در مدرسه این عادت را پرورش می‌دهند. بنا به قولی معروف قصه‌گویی عمری به درازای عمر کلام دارد. در حقیقت قصه‌گویی از زمانی آغاز شده که آدمی زبان گشاده و توانسته است به وسیله آن وقایع زندگی خود را باز گوید و در امتداد این راه قصه زندگی گذشتگان را نسل به نسل تا به امروز برساند.

آنچه به عنوان تاریخچه‌ی قصه‌گویی قابل طرح است متکی به آثار نقش بسته بر سینه سنگ‌ها در دل کوه‌ها و آثار مکتوبی است که به صورت لوح‌های مختلف بر جای مانده است.

نخستین تعریف مکتوب از عملی که دست کم به گونه ای مبهم به قصه گویی می ماند گویا در پاپیروس مصری معروف به پاپیروس وستکار ، که در فاصله میان سلسله ی دوازدهم و هیجدهم ثبت شده است و گفت و گوی میان خوخو (خثوس) و پسرانش را بیان می کند . افلاطون در کتاب مشهور خود به نام جمهوریت ، در مورد قصه و قصه گویی می نویسد : با گفتن داستان هایی برای کودکان آغاز می کنیم که هر چند به کلی عاری از حقیقت نیستند ؛ اما در اصل موهوم و ساختگی اند . این داستان ها هنگامی برایشان حکایت می شود که نشان اقتضای آموختن ورزش های پهلوانی را نمی کند .

محمد بن اسحاق سراج از مردم نیشابور صاحب کتاب ((الاخبار)) می نویسد :
 فارسیان اول تخیل کنندگان اولین افسانه بودند و آن را بصورت کتاب درآوردند .
 و در خزانه های خود نگهداری کرده اند و آن را از زبان حیوانات نقل و حکایت می نمودند و پس از پادشاهان اشکانی که دومین سلسله ی پادشاهان ایرانی هستند ، آن را به صورت اغراق آمیزی در آورده و نیز به آن افزوده و عرب ها آن را به زبان خود برگرداندند و با بهترین شکل به رشته تحریر درآوردند و در همان زمینه و معانی ، کتاب ها تألیف کرده اند .

(محمد رفیع ضیایی ، افسانه های عامیانه - منبع فیلم نامه های بیبا ، نشریه پیل بان ش

(۳۵)

مرحوم دکتر زرین کوب به نقل از عیون الاخبار ابن قتیه می نویسد : در کوچه و بازار قصه گویان دوره گرد معرکه خود را برپا می کردند . قصه های عنتر و رستم ، قصه های پیغمبران کهن ، حکایات سلیمان و جنیان . مشتری های بسیار داشت .
 سبا که وقتی قصه گو با حکایات غم انگیز و بد فرجام خویش ، دل ها را به درد می آورد طنبور و ساز خویش را بر می گرفت و می نواخت ، می کوشید که با آن تیمار ،

اندکی شادی نیز بهره‌ی شنوندگان خویش سازد. (ادبیات کودکان رویکردی بر قصه‌گویی نمایش اخلاقی / تألیف یحیی ناظمی ص ۵۷)

ریشه بسیاری از قصه‌ها و داستان‌ها در کشور‌های با تمدن و با فرهنگ جهان مثل ایران، هند، چین، یونان، روم و ... مشترک است برای مثال رگه‌های داستان‌های حماسی مثل شاهکار فردوسی در شاهنامه و ایلید و ادیسه و مهاباراتا و چند فرهنگ دیگر مشترک است. افسانه‌ها و داستان‌ها نیز در یک کشور گاهی در چندین استان و منطقه مشترک یا ریشه مشترکی دارند؛ برای نمونه این کتاب قصه‌های زیبای جنوب در اغلب استان‌های کشور با ریشه مشترک و گاهی با تفاوت اندک در ماجرا، قهرمانان، زمان و مکان و یا زاویه دید بیان می‌شوند. بدین لحاظ بیش تر قصه‌های این کتاب و کتاب قبلی مؤلف به نام ((۷۰ قصه، حکایت، مثل در فرهنگ بومی و سنتی)) در استان جنوبی و هم چنین شهرستان‌های این استان‌ها و به طور خاص در ۹ شهرستان استان بوشهر که دارای گویش‌هایی با اندکی تفاوت هستند مشترکند.

البته داستان‌ها که ریشه‌های واقعی و خارج از ذهن دارد و افسانه‌ها که ریشه غیر واقعی داشته و یا گاهی ریشه واقعی در آن آمیخته است مناسب با خلق و خوی، مکان و زمان و شرایط خاص محیطی، اجتماعی مذهبی، اقلیمی و ... آن منطقه و ایجاد قصه است؛ زیرا بازگوکننده‌ی امیال و آرزوها، خواسته‌ها، روحیات و خلیات، پیروزی‌ها و شکست‌های مردم تشکیل دهنده آن منطقه در طول زمان است و می‌تواند دستورالعملی برای آیندگان قرار گیرد از آزمایش و خطاهای دیگر پرهیز کرد از فرازها و فرودهای محتوا و بطن آن عبرت گرفت؛ زیرا داستان‌ها و قصه‌ها به انواعی تقسیم می‌شوند، گاهی مذهبی اند و گاهی و اجتماعی، گاهی تفریحی و سرگرمی هستند و گاهی آموزشی و پندآمیز و گاهی آفرینندگان آن بهترین راه انتقال پیام‌های بهداشتی، دینی، دستورالعمل زندگی، مبارزه با دشمن و خطرات مقابله با انواع نیرنگ‌ها و ترفند‌ها را از راه قصه و داستان می

دانسته اند و می دانند و این است که قصه و داستان در تمام سنین می تواند اثر گذار باشد و انتقال دهنده محور پیام های مهم آفریننده ی آن و این است که در دنیای امروز الکترونیکی با انواع رسانه های پیشرفته باز قصه و داستان لازم است و کهنه نمی شود و قطعاً کهنه نخواهد شد؛ اگر چه بعضی کهنه ها خود میراث فرهنگی یک ملت با هویت و با اصالت است.

البته جمع آوری و تألیف قصه و یا هر اثر دیگری ابتدای کار است و هدف از این تألیف که همانا گردآوری قصه های زیبا جهت جلوگیری از فراموشی و نابودی بوده است می تواند مقدمه ای باشد برای تجزیه و تحلیل آنها و در نهایت پالایش و گزینش بهترین آن ها جهت ساختن فیلم نامه ها و

نمایش ها و تئاتر های دبیر و جذاب که با فرهنگ روز و خواسته ها و علایق سنین مختلف در مکان های متفاوت و رنگاری داشته باشد. پس برعهده ی علاقمندان به فرهنگ و ادبیات این مرز و بوم است که همساز و واد مرحله دوم بعد از گردآوری شوند تا هر کس در خور توان خدمتی به فرهنگ این کشور کرده باشیم. در جمع آوری این اثر افراد زیادی مرا یاری داده اند که از تک تک آنها تشکر می کنم و بالاخص از آقایان علی دشتی و جواد متین که در تظلم و تایپ همکاری کرده اند نهایت سپاسگذاری را دارم.

درضمن تمام تصویرهای این کتاب را سرکار خانم مدینه افتخاری با دقت و حوصله طراحی کرده که لازم بود تمام قصه ها را بررسی و مطالعه کند و مطابق مفاد هر کدام تصویری مناسب بکشد که از زحمات ایشان صمیمانه سپاسگذاری می کنم.